

YUGOSLAVICA

Miljenko Jergović

Observatorij Varšava

Zgodba o letnih selitvah slovanskih bogov

Enkrat letno
 žalostni slovanski bogovi
 stopijo iz gozdov
 potokov jezer
 in krenejo proti nebu
 da bi na njem
 našli svoj prostor

Na pol poti
 jih vedno sreča
 neki pijani
 antični bog
 ki v vinu
 utaplja žalost
 ker Grkov
 ni več na zemlji

Potem se pridružita
 razuzdani Jupiter
 in Junona
 hrupni od jeze
 ali veselja
 prepirajo se in preklinjajo
 kot bogovi
 ki v bogove ne
 verjamejo več

Žalostni Slovani
 nato nadaljujejo pot
 do tistega
 križanega sina
 ki s solzami

pravičnika
 svoje rane zaliva
 in te ga pečejo
 in pečejo vse bolj
 in on v svoji
 bolečini brezmejno
 uživa

In vselej se prav tedaj
 bogovi čudne
 modrooke žalosti
 odločijo
 da se vrnejo
 na zemljo
 da bi bili v miru
 izvirov in gozdov
 dobra znamenja pravkar
 izgubljenih popotnikov

Fotomontaža

Deževnim ljudem F. F. Coppole

V Afriki v pragozdu
 živi pleme ljudi
 visokih pet metrov

Njihovi zobje so beli
 tudi ko jih ne kažejo
 Njihove oči vam nič ne povedo
 na široko jih odpirajo
 Njihovo čelo ni nizko ne visoko
 spokojno molči o tistem kar se za njim dogaja
 Njihove dlani mehke blazinice
 nežni liki dela nevajeni strahu
 Njihova stopala svobodno stopajo
 po pragozdni zemlji ne da bi vedela za trne

V Afriki pravim v pragozdu
 živi pleme ljudi
 ki na laž ne odgovarjajo s srdom
 kletvico in prezirom

Prek obraza se jim odtisne pečat čudenja
 kot fotografu-amaterju medtem ko gleda uspelo
 fotomontažo

Arhimed

Najprej v pesku nariše krog
 Nato ga s palico razdeli
 Na dva
 Na štiri
 Na osem delov

Nato pridejo gosti
 In vsak dobi
 Svoj del torte

Ljubezenska zgodba

V policijskem poročilu
 z dne 16. 5. 1987
 piše da je bil D. L. Zaslavsky
 državljan USA poljskega porekla
 prijet istega dne
 zaradi kršenja javne morale

Naslednji dan so časopisi
 zapisali kratko novico
 da se je v mestnem zaporu
 zaradi nepazljivosti čuvarjev
 obesil
 duševno bolni zapornik
 ki je bil aretiran prejšnjega dne
 ker se je v javnosti
 skušal ljubiti
 s črnim
 marmornim kipom
 ki ga je dve leti prej
 znani umetnik
 podaril rojstnemu mestu

Potem je nastopila noč

V lokalni mrtvašnici
 so bile neke oči povsem hladne
 in nepremične
 kot se tudi spodobi
 očem
 ki ne bodo nikoli več
 nikogar gledale

Na drugi strani mesta pa
 je po poteh mestnega parka
 veter raznašal papirje
 vse do neke črne ženske
 ki tam nepremično stoji
 hladnega in otrplega pogleda
 oči ki
 nikoli niso nikogar
 gledale

Zgodba o Neronovih sencah

Najjasnejše sence
 ustvarja moje telo
 po telesih
 najlomljivejših stvari
 izreče Neron
 in ukaže
 svojim služabnikom
 naj naredijo
 svetlobo
 dovolj veliko
 da bo zarisala sence
 njegove podobe
 na telesu
 umirajoče Lune

Zgodba o nečimrnem sobarju

Kolja Sergejevič Ivanov
 poslednji sobar
 poslednjega ruskega carja
 sin perice iz petrograjskega predmestja
 je vse življenje
 strastno hrepenel
 da bi imel lastnega sobarja

Odmerjenih gibov
 in čistega belega obraza
 je hodil po dvoru
 kakor da je tukaj
 zaradi nekega pomembnega opravka
 kot da je pravkar
 prišel iz Pariza

Mlade carjeve nečakinje
 so se mu vedno
 mimogrede nasmihale
 on pa je še bolj
 dvigal glavo
 ne da bi kaj opazil
 ne da bi koga videl

Kakšna iskra se
 vžiga v očeh
 Kolje Sergejeviča Ivanova
 poslednjega sobarja
 poslednjega ruskega carja
 medtem ko deček rdečearmejec
 zamahuje s sabljo
 misleč da ubija ruskega
 carja

A upal je

Moj prijatelj z betonom zaliti cvet
 Me je zjutraj zaskrbljeno vprašal
 Kaj pa če je sreča veččina

Zgodba v kateri Rim ne čaka razlage sanj

J. D. Salingerju

Tistega jutra
 ko je privedel
 slone čez Alpe
 ko je prispel
 pred vrata Rima
 ko bi moral napraviti
 še korak
 in preteklost
 bi v prihodnjem spominu
 drugače zazvenela
 je Hanibal sanjal
 neke povsem
 tuje pokrajine
 na katerih
 gredo pogumni dečki
 ki se lovijo v žitu
 proti prepadu

In medtem ko je on poslal
 v Kartagino sle
 da bi od modrih
 razlagalcev sanj
 zahtevali razlago
 so si Rimljani oklevanje
 razložili kot strah
 in številčno šibkejši
 so do enega potokli
 vojsko
 nesrečnega sanjavca

Miljenko Jergović je dobitnik Goranove nagrade za leto 1988, zato so mu objavili zbirko pesmi, ki jo je naslovil *Observatorij Varšava*. Rojen je leta 1966 v Sarajevu, kjer tudi živi. Poleg pesmi piše tudi prozo, ukvarja se z literarno kritiko in prevaja iz slovenščine.

Zbirka pesmi *Observatorij Varšava* je sestavljena iz treh delov; najprej so tu zgodbe, ki imajo za svojo osnovo zgodovinski motiv, ki je z enim samim zamahom iz svoje oddaljenosti zbit na tla, sledijo spomini na otroštvo, temu pa je dodano nekaj »hitrih prizorov«, ki delujejo kot nenadni in presenetljivi domisleki.

Zbirka je dobila ime po pesmi, ki zelo dobro prikaže sam postopek pesnjenja; na predvečer druge svetovne vojne zvezdogled spokojno opazuje jasno jesensko nebo. To neskladje med svetom in junakom je značilno za prvi del knjige, ki je pravzaprav pogled na zgodovino skozi optiko tistega, ki v zgodovini vidi zgolj zgodbo, prizor, osvobojen vseh vzročno-posledičnih vezi s sedanostjo, razen seveda s pesnikovo željo, da bi napravil iz dogodka/zgodbe parabolo, ki nam govori o tem tukaj in zdaj, o neznatnosti posameznika v zgodovini in v svetu.

Drugi del zbirke je posvečen dogodkom iz otroštva, iz časov, ko je bil zid, ki je delil otroka od sveta, še nedograjen, medtem ko so skozi razpoke vdirali dogodki, spoznanja, strah in presunjenost, ki pa so vedno povezani s trenutnim razpoloženjem pesnika, ki se predaja »vrnjenemu času«. Jergovićeve pesmi so zametki kratkih zgodb, njihova zgradba je pripovedna, pri tem pa jim vedno uspe, da kot vsaka kratka zgodba presenetijo, da v celoti, ki jo slikajo, najdejo detajl in ga tako izostrijo, da se nam bistveno spremeni interpretacija same celote. Primerjava Jergovićeve poezije s Klečevo in Ihanovo se nam torej ponuja kar sama od sebe.

Izbral in prevedel Esad Babačič,
 opombo napisal Matej Bogataj